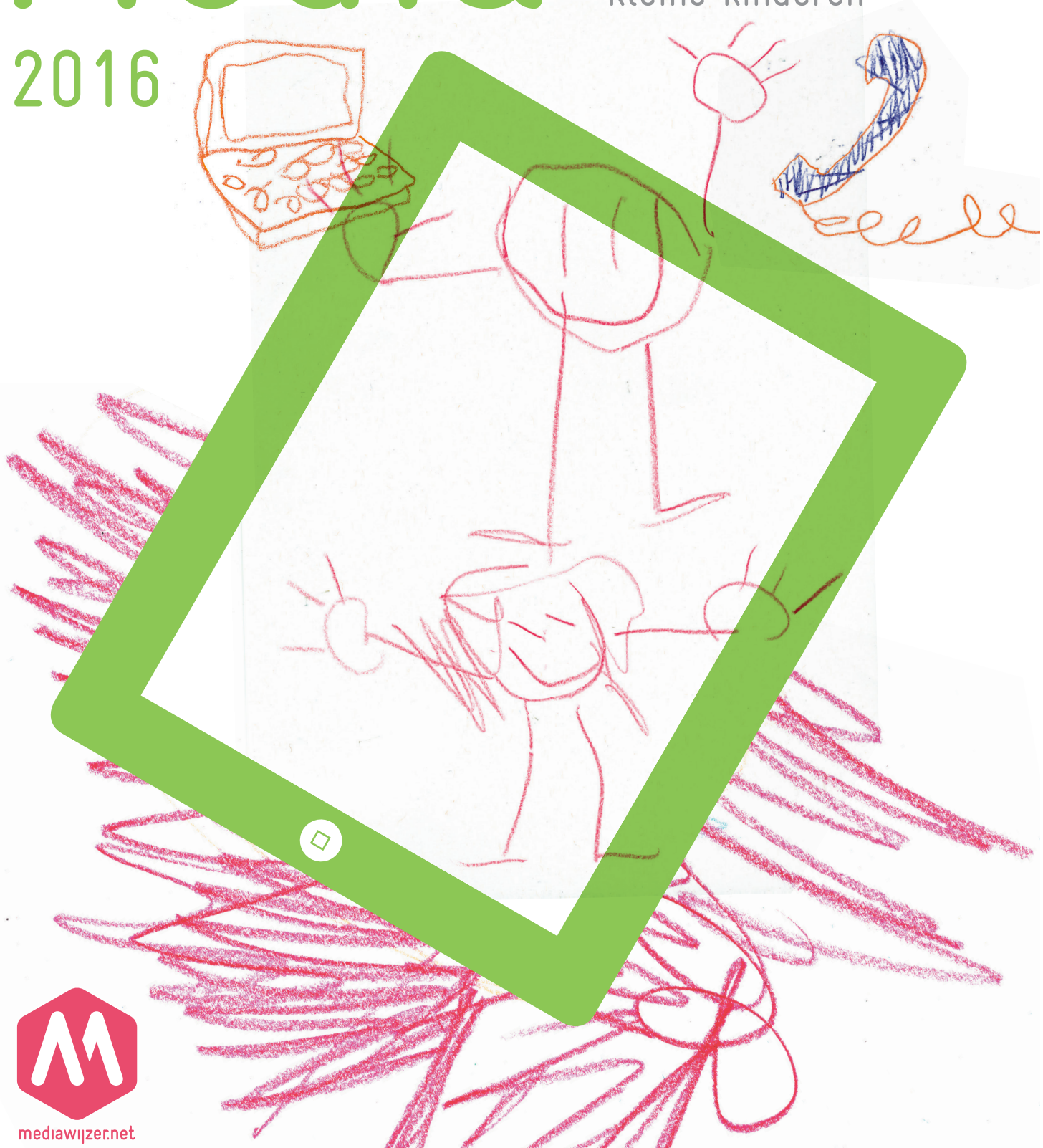

lense Mienne Media

een onderzoek naar
mediagebruik door
kleine kinderen

2016

mediawijzer.net

Colofon

Iene Miene Media 2016

Iene Miene Media is een jaarlijks onderzoek van Mediawijzer.net naar het mediagebruik van jonge kinderen.

Realisatie

- TNS NIPO – dataverzameling, samenstelling en redactie
- Mediawijzer.net - opdrachtgever
- Remco Pijpers (Mijn Kind Online – Kennisnet) – samenstelling en coördinatie
- De Issuemakers – redactie
- De Ruimte Ontwerpers – design

Mediawijzer.net

Mediawijzer.net is het Nederlands netwerk voor mediawijsheid dat in 2008 is opgericht op initiatief van de Ministeries van van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en Jeugd en Gezin. Mediawijzer.net heeft tot doel om de mediawijsheid van jongeren van 0 tot 18 jaar te bevorderen.

Meer dan 1000 organisaties, bedrijven en instellingen op het gebied van mediawijsheid hebben zich bij Mediawijzer.net aangesloten. Zij zijn werkzaam in de media, bieden voorlichting, lesmateriaal, workshops, handboeken, projecten en doen onderzoek naar mediawijsheidsonderwerpen.

- e-mail: info@mediawijzer.net
- website: www.mediawijzer.net en www.mediawijsheid.nl

Copyright © 2016 Mediawijzer.net

Voorwoord

Al spelen kinderen nog steeds op straat en op het schoolplein: de laatste jaren is het gebruik van media ontzettend toegenomen. Ook bij kleine en zelfs zeer kleine kinderen. Uit de resultaten van de Iene Miene Media onderzoeken van voorgaande jaren blijkt dan ook dat huishoudens met jonge kinderen steeds verder gemedialiseerd raken. Hoe is de stand van zaken anno 2016? Om wat voor media gaat het eigenlijk, wat dóen kinderen er precies mee en hoe gaan hun ouders hier mee om?

Om antwoorden op vragen als deze te krijgen, voerde TNS NIPO in opdracht van Mediawijzer.net een onderzoek uit onder ouders met kinderen in de leeftijd van 0 tot en met 6 jaar. De overkoepelende thema's van dit onderzoek gaan onder meer over het soort media-apparaten dat in huis aanwezig is, het gebruik van media in het gezin en de vaardigheden van de kinderen en ouders. En over hoe de mediaopvoeding van de kinderen er precies uitziet.

Het onderzoek geeft antwoord op vragen als: welke media-apparaten zijn aanwezig in huis? Hoe vaak gebruiken de kinderen media in huis? Vanaf welke leeftijd gebruiken kinderen deze media-apparaten? Waarvoor gebruiken kinderen de media zoal en is dat alleen of samen met een familielid? In hoeverre zijn de kinderen en ouders vaardig in het gebruik van media? Tot slot is onderzocht wat ouders aan mediaopvoeding doen en welke vragen en problemen daarbij spelen.

Dit rapport bevat de resultaten van het onderzoek. Allereerst worden op de volgende pagina's de belangrijkste conclusies in een samenvatting weergegeven. Vervolgens worden de resultaten besproken langs de volgende thema's: bezit en gebruik, mediavaardigheden, opvattingen en opvoeding, vragen van ouders over mediaopvoeding en ondersteuning bij mediaopvoeding.

De dataverzameling voor dit onderzoek vond van 4-13 maart 2016 plaats. In totaal deden ruim 1500 ouders mee, waarvan 1451 ouders geanalyseerd zijn in het onderzoek en meegenomen zijn in de resultaten.

In het rapport worden voornamelijk de resultaten op totaalniveau gepresenteerd. Waar relevant en opvallend, zijn resultaten van subgroepen ouders vermeld. Er is voornamelijk gekeken naar verschillen in opleidingsniveau, sociale klasse, eenouder- versus tweeoudergezinnen, de leeftijd van de kinderen (0-4 versus 5-6), gezinnen met 1 kind versus gezinnen met meer kinderen. Ook is een aantal variabelen uit het onderzoek zelf gebruikt om resultaten uit te splitsen. Daarvoor is voornamelijk gebruik gemaakt van de volgende variabelen: eigen digitale vaardigheden van de ouders, de mate waarin zij moeite hebben met mediaopvoeding, de mate waarin vragen over mediaopvoeding spelen bij de gezinnen.

Voor een aantal vragen met betrekking tot bezit en gebruik is een vergelijking door de tijd heen gevraagd. Deze vergelijking wordt op sommige plekken gemaakt, maar is niet helemaal zuiver. In 2015 bestond de steekproef namelijk uit ouders van kinderen van 0 tot 9 jaar. In 2016 is gekozen voor een steekproef van ouders van kinderen van 0 tot en met 6 jaar. Dit levert vaak andere resultaten op die ook goed te verklaren zijn. Als voorbeeld: het percentage kinderen dat een eigen televisie op de slaapkamer heeft, is in 2016 veel lager dan in 2015. Het is goed denkbaar dat in de werkelijkheid dit aantal niet is gedaald, maar dat het vooral kinderen zijn van boven de zes jaar, die een eigen televisie hebben.

Samenvatting en conclusies

Algemeen mediagebruik neemt verder toe

In gezinnen waar kinderen van 0 tot en met 6 jaar leven, zijn de smartphone (98%), laptop (93%) en tablet (88%) de meeste aanwezige media. Hoewel er vorig jaar sprake was van een andere steekproef waardoor resultaten niet één op één met elkaar te vergelijken zijn, zien we een forse toename van het bezit van deze apparaten¹:

- Smartphone gestegen naar 98% (2015: 90%)
- Laptop gestegen naar 93% (2015: 86%)
- Tablet gestegen naar 88% (2015: 81%)

Met betrekking tot trends in mediabezit laten ouders van kinderen van 0 tot en met 6 jaar een vergelijkbaar beeld zien met de overige bevolking. De tablet, smartphone en laptop nemen meer en meer de plaats in van de desktop computer (in 2015: 63%, nu 50%).

Slaapkamer vooralsnog voor voorlezen, media gebruik vindt in woonkamer plaats

Media-apparaten worden vooralsnog door nagenoeg alle ouders geweerd uit de slaapkamer. Dat blijft het domein van voorleesboeken. Bij een handjevol kleine kinderen staat een tablet (3%), gewone televisie (4%), kindercomputer (3%), muziekspeler (3%), DVD- of Blue-rayspeler (2%) op de kamer. Een kindertablet, interactieve smarttelevisie, smartphone, (handheld) spelcomputer, laptop staat bij 1% van de kinderen tussen 0 en 6 op de kamer. Bijna negen op de tien ouders (87%) geven aan dat hun kind geen media-apparaat op de slaapkamer heeft. Het gebruik van de media-apparaten vindt voornamelijk in de huiskamer plaats. Tablets, spelcomputers, smartphones, maar ook de kindercomputer en kindertablet gaan wel mee onderweg.

Voorlezen nog altijd op nummer 1 bij ouders van kleine kinderen

Media die (heel) vaak gebruikt worden door kinderen én aanwezig zijn in huis, zijn *gewone (voorlees)boeken* (68%), *interactieve smarttelevisie* (34%), *tablet* (31%) en *gewone televisie* (31%). Het gebruik van deze media (m.u.v. de gewone (voorlees)boeken) ligt hoger bij gezinnen met kinderen tussen de 5 en 6 jaar oud.

De *gewone (voorlees)boeken* worden met name vaker gebruikt door de groep hoger opgeleiden (76%).

Vier van de tien ouders laten kind tussen 0 en 2 jaar kennis maken met smartphone

Kinderen tussen 0 en 1 jaar maken het eerst kennis met media-apparaten die het makkelijkst voor handen zijn. Vier op de tien ouders laten hun baby vóór de tweede verjaardag kennismaken met de smartphone (16% doet dit al voor de eerste verjaardag). Dit percentage neemt af als het gaat om de tablet (35%), de laptop (24%) en de desktop (23%). In de steekproef van ouders van 0 tot 9 jaar in 2015 lagen deze percentages beduidend lager. De kindercomputer en kindertablet worden vooral door kinderen voor het eerst gebruikt tussen de 1 en 3 jaar.

Weinig ouders moeite met mediaopvoeding; veiligheid en schermtijd zijn wel issue

Ouders geven in grote getale aan geen moeite te hebben met verschillende aspecten van mediaopvoeding. Zo vindt bijna niemand het (heel erg) moeilijk om tijd te maken om samen filmpjes te kijken, maar ook stoppen met kijken naar televisie of smartphone en het voorkomen van zeurgedrag, wordt nauwelijks als (heel) moeilijk ervaren. Twee derde van de ouders geeft van geen van de aspecten aan er moeite mee te hebben. Een op de drie ouders geeft van minstens één van de 24 uitgevraagde aspecten van mediaopvoeding aan hier moeite mee te hebben, al is het percentage bij de verschillende aspecten telkens zeer gering (met andere woorden: de aspecten waar men moeite mee heeft, lopen erg uiteen, er zijn geen aspecten waar deze hele groep moeite mee heeft).

¹ In dit onderzoek zijn ouders van kinderen tussen de 0 en 6 jaar ondervraagd. In 2015 waren dat ouders met kinderen jonger dan 10 jaar.

Waar relatief veel ouders (maar alsnog slechts 11%) moeite mee hebben, is het uitleggen aan een kind hoe je veilig kunt surfen op internet. Ook vraagt een deel van de ouders zich af hoeveel tijd (per dag) een kind aan digitale media zou mogen besteden of hoe ouders schermtijd beperken. 12% van de ouders vraagt zich dit af, en dit percentage is hoger onder hoger opgeleiden (16%).

Bij verschillende subgroepen binnen de jonge ouders worden relatief vaak (maar nog altijd geen meerderheden) knelpunten ervaren in de mediaopvoeding:

- 13% van de ouders met meer kinderen, vindt het (heel) moeilijk de schermtijd tussen de kinderen in het gezin te verdelen
- Een op de vijf alleenstaande ouders vindt het (heel) moeilijk om een lijn te trekken over wat wel en niet mag met de ex-partner
- Alleenstaande ouders vinden het relatief moeilijk om filters in te stellen zodat kinderen alleen veilige sites kan bezoeken (20%)
- Ouders van de oudste kinderen in dit onderzoek (5 en 6 jaar) vinden het relatief moeilijk om tijd vrij te maken om samen met hun kind computerspelletjes te spelen (14%).

Er zijn dus al met al maar weinig ouders die moeite hebben met verschillende aspecten in de mediaopvoeding. Dat betekent echter niet dat zij zich geen vragen stellen met betrekking tot wat goed is en wat niet. Een groot aantal vragen die wij voorlegden, spelen of speelden bij zo'n drie tot vier op de tien ouders. Twee duidelijke vragen die bij relatief veel (de helft) van de ouders spelen of speelden zijn:

- Veiligheid: hoe garandeer ik de veiligheid van mijn kind online?
- Tijd: wat is een normale tijd per dag (en ook: balans buiten spelen/binnen spelen)?

Andere vragen die spelen of speelden bij relatief veel ouders:

- Hoe kan ik bepalen of een website, app of spelletje goed is voor mijn kind? 47% van de ouders met meer dan 1 kind
- Hoe weet ik welke websites een ongeschikte inhoud voor mijn kind hebben? 45% van de ouders met kinderen van 5 tot 6 jaar
- Wat is voor mijn kind een normale tijd om per dag gebruiken te maken van digitale media? 48% op totaalniveau, 51% van de ouders die meer dan 1 kind hebben
- Hoe garandeer ik de veiligheid van mijn kind online? 50% op totaalniveau, 54% van de ouders met meer dan één kind
- Hoe voorkom ik ruzie tussen mijn kinderen over het gebruik van beeldscherm media (bijvoorbeeld wie aan de beurt is, of wat ze spelen): dit speelt bij 44% van de ouders met meerdere kinderen

Eigen digitale vaardigheden van ouders geven ook vertrouwen in mediaopvoeding kind

Ouders van kinderen van 5 en 6 jaar hebben relatief vaker vragen over mediaopvoeding dan ouders van kinderen van 0 tot 4 jaar. Bij hoger opgeleiden en in de hogere sociale klasse spelen de vragen over mediaopvoeding relatief minder vaak. Ook is een verband te leggen met de eigen vaardigheden van ouders met betrekking tot digitale handelingen: wie geen moeite heeft met digitale handelingen² is ook minder geneigd vragen te hebben over kinderen en beeldschermmedia.

“Schijf van vijf” over mediaopvoeding door helft van de ouders gewenst

Een praktisch handvat over mediaopvoeding van je jonge kinderen klinkt voor de helft van de ouders (51%) als muziek in de oren. Onder hoger opgeleiden is deze behoefte er nog vaker (56%). De andere helft van de ouders heeft hier geen behoefte aan. In lijn hiermee liggen ook de resultaten dat zes van de tien ouders wel met anderen praat over het opgroeien van kinderen en het gebruik van beeldschermmedia, de rest (43%) doet dat nooit. Wie met anderen hierover praat, spreekt voornamelijk met 'gelijken': ouders op school/opvang, familieleden in dezelfde levensfase, goede vrienden. Lager opgeleiden geven vaker aan met niemand te praten over het opgroeien van kinderen en het gebruik van beeldschermmedia (63%).

² Bestanden uploaden, firewall installeren, app installeren, zoeken op Google, advertentie plaatsen op Marktplaats, et cetera

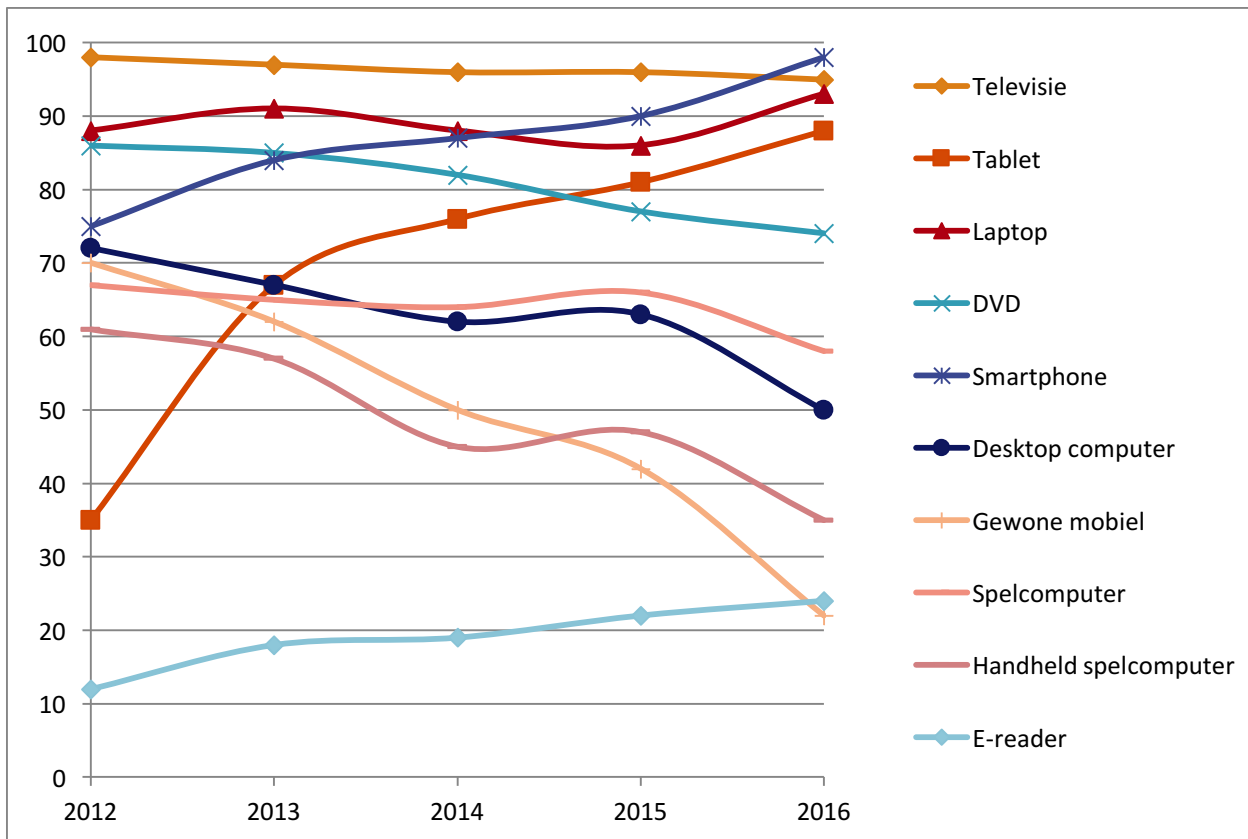
Bezit en gebruik

Bezit en gebruik

Aanwezigheid apparaten

In gezinnen waar kinderen van 0 tot en met 6 jaar leven, zijn de smartphone (98%), televisie (95%), laptop (93%) en tablet (88%) de meest aanwezige media.

1 | Huishoudens in het bezit van een of meer verschillende apparaten sinds 2012

- De aanwezigheid van *laptops* in het huishouden ligt bij de hoger opgeleiden hoger dan gemiddeld (96%), Hetzelfde geldt voor de *smartphone* (99%).
- Tablets zijn vaker aanwezig in huishoudens met kinderen tussen de 5 en 6 jaar oud (92%).

Met betrekking tot trends in mediabezit, laten ouders van kinderen van 0 tot en met 6 jaar een vergelijkbaar beeld zien met de overige bevolking.

Hoewel er vorig jaar sprake was van een andere steekproef waardoor resultaten niet één op één met elkaar te vergelijken zijn ³, zien we een forse toename van het bezit van deze apparaten:

- Smartphone gestegen naar 98% (2015: 90%)
- Laptop gestegen naar 93% (2015: 86%)
- Tablet gestegen naar 88% (2015: 81%)

De tablet, smartphone en laptop nemen dus meer en meer de plaats in van de desktop computer (in 2015: 63%, nu 50%).

Het televisiebezit is nog steeds constant ten opzichte van voorgaande jaren. De afname van de 'gewone' televisie zet zich voort. In 2016 is 71% (2015: 81%) in het bezit van een 'gewone' televisie en 53% (2015: 41%) een smart televisie.

³ In dit onderzoek zijn ouders van kinderen tussen de 0 en 6 jaar ondervraagd. In 2015 waren dat ouders met kinderen jonger dan 10 jaar.

Voorlezen nog altijd op nummer 1 bij ouders van kleine kinderen

Media die (heel) vaak gebruikt worden door kinderen én aanwezig zijn in huis, zijn *gewone (voorlees)boeken* (68%), *interactieve smart televisie* (34%), *tablet* (31%), *gewone televisie* (31%).

- Het gebruik van deze media (m.u.v. de gewone (voorlees)boeken) ligt hoger bij gezinnen met kinderen tussen de 5 en 6 jaar oud.
- De gewone (voorlees)boeken worden met name vaker gebruikt door de groep hoger opgeleiden (76%).
- Tablets worden vaker gebruikt door niet-westerse allochtonen (45%).

Vier van de tien ouders laten dreumes kennis maken met smartphone

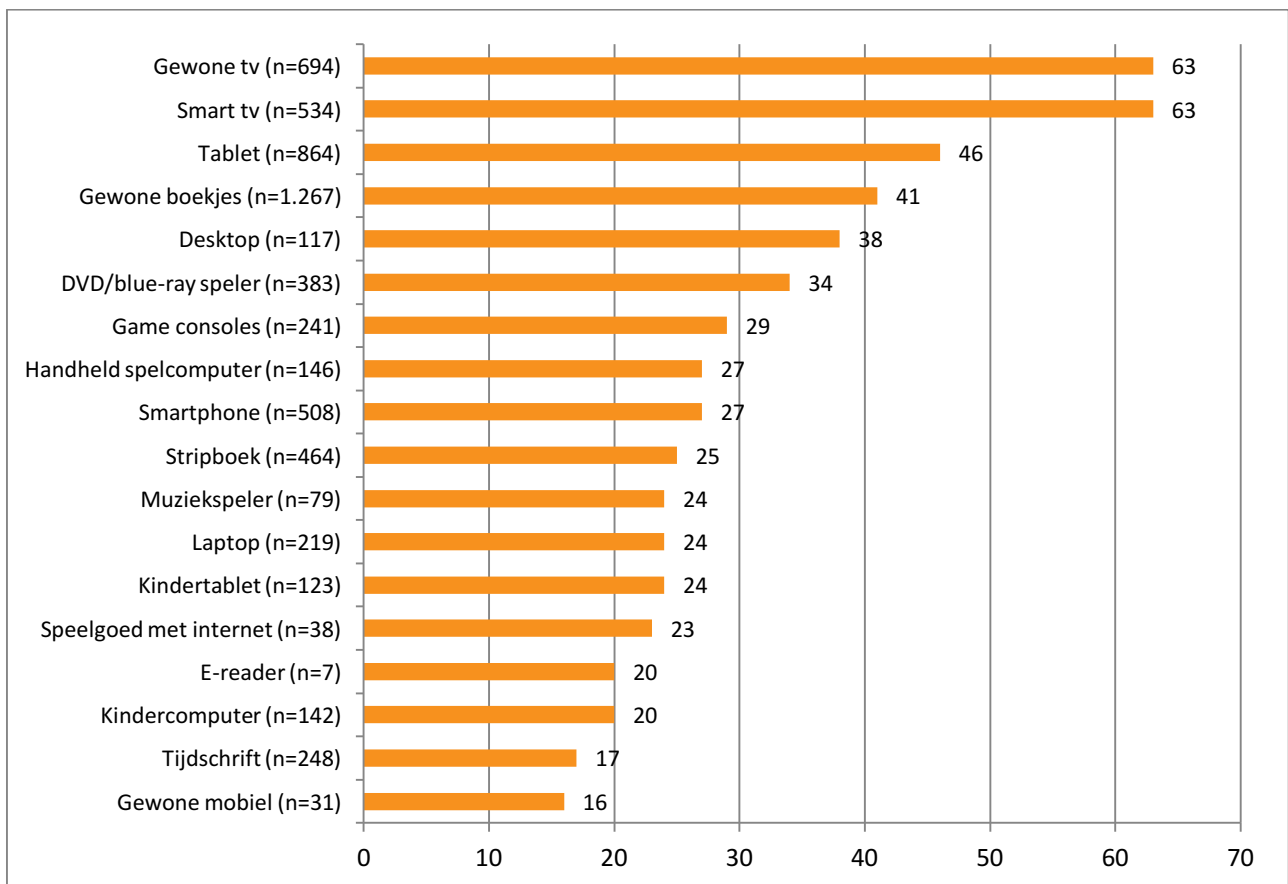
Bijna de helft van de kinderen jonger dan één jaar (47%) maakt gebruik van een 'gewone' televisie voor hun eerste verjaardag. De interactieve smart televisie wordt door 29% gebruikt voordat ze één zijn.

Kinderen jonger dan twee jaar maken voor het eerst kennis met media-apparaten die het makkelijkst voor handen zijn. Vier op de tien ouders laten hun dreumes vóór hun tweede verjaardag kennismaken met de smartphone (43%). Dit percentage neemt af als het gaat om de tablet (35%), de laptop (24%) en de desktop (23%). De kindercomputer en kindertablet worden vooral door kinderen voor het eerst gebruikt tussen de 1 en 3 jaar.

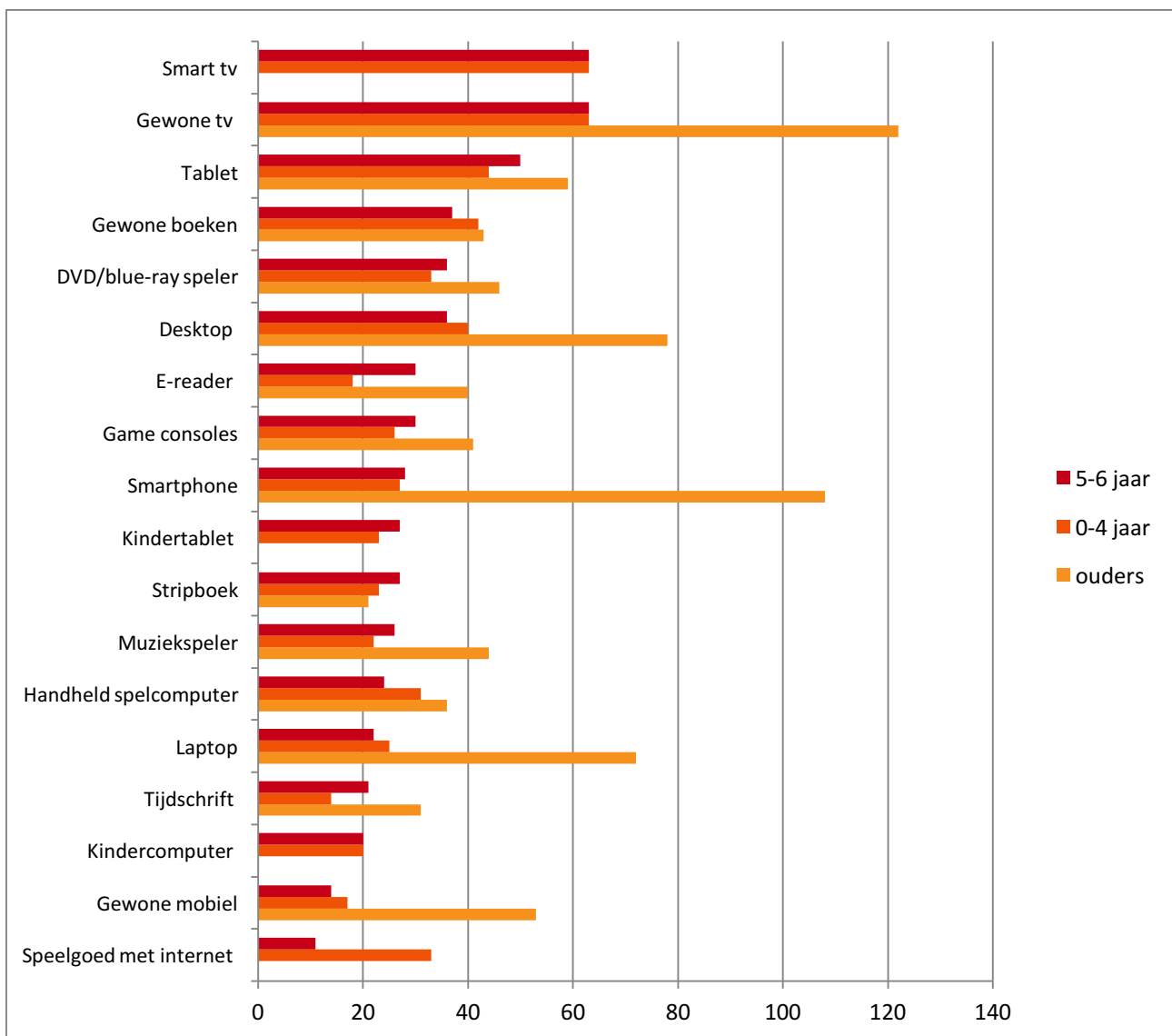
- Gewone (voorlees)boeken worden vaker gebruikt bij baby's door autochtonen (76%) en hoger opgeleiden (77%).
- Gewone televisie wordt vaker bij baby's gebruikt door autochtonen (53%).

Televisie wordt ruim een uur per dag gekeken door kinderen

De meeste tijd wordt door kinderen per dag besteed achter de (smart) televisie (62 minuten) gevolgd door de tablet (47 minuten), gewone boekjes (41 minuten) en desktop (38 minuten). De smartphone wordt gemiddeld per dag een kleine halfuur gebruikt (27 minuten).

2 | Hoeveel tijd gemiddeld per dag wordt besteed aan media (in minuten) - totaal kinderen

3 | Hoeveel tijd gemiddeld per dag wordt besteed aan media (in minuten) – kinderen, ouders

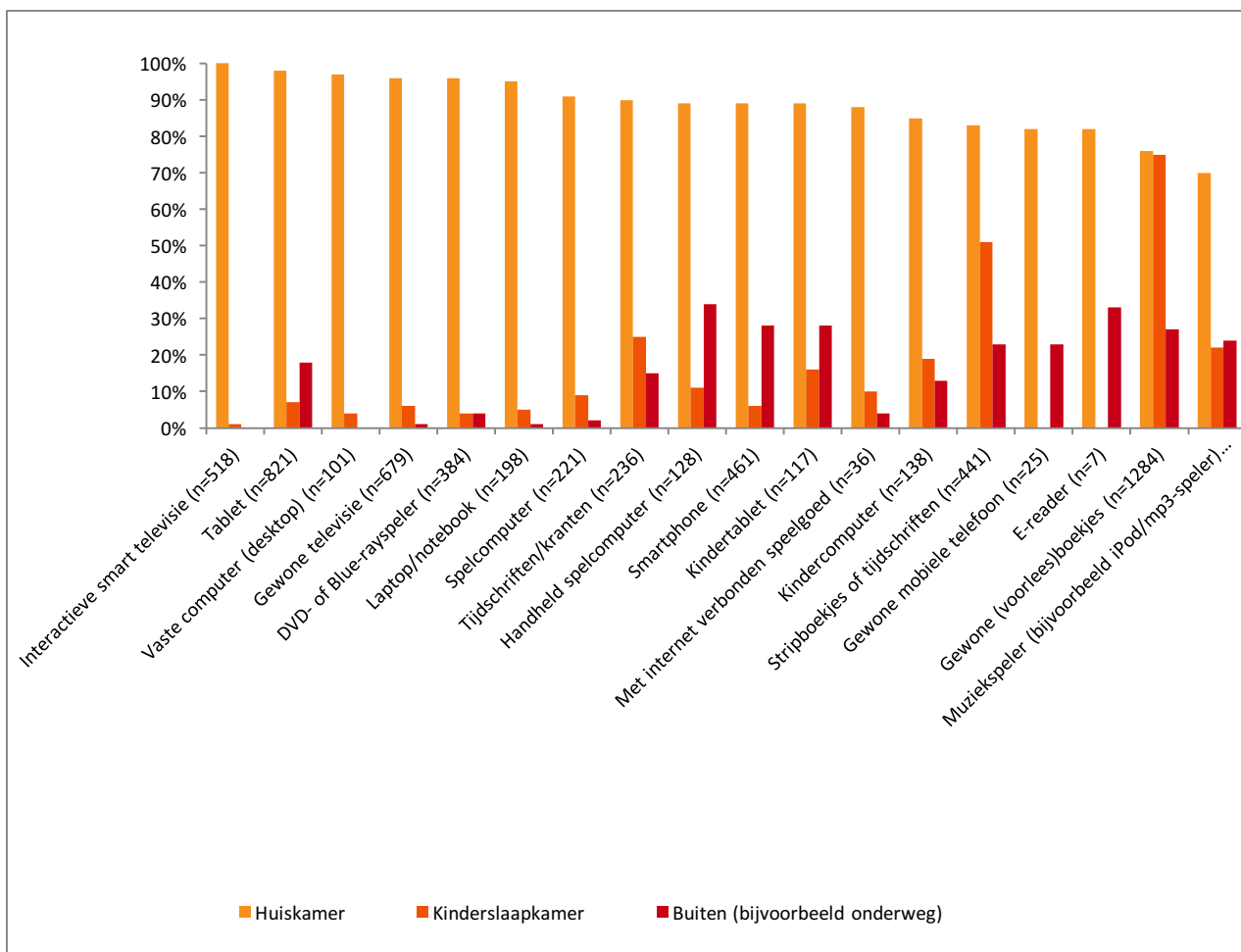
Slaapkamer vooralsnog voorlezen, mediagebruik vindt in woonkamer plaats

Media-apparaten worden vooralsnog door nagenoeg alle ouders geweerd uit de slaapkamer. Dat blijft het domein van voorleesboeken. Bij een handjevol kleine kinderen staat een tablet (3%), gewone televisie (4%), kindercomputer (3%), muziekspeler (3%), DVD- of Blue-rayspeler (2%) op de kamer. Een kindertablet, interactieve smarttelevisie, smartphone, (handheld) spelcomputer, laptop staat bij 1% van de kinderen tussen 0 en 6 op de kamer. Bijna negen op de tien ouders (87%) geven aan dat hun kind geen media-apparaat op de slaapkamer heeft.

- Hoger opgeleiden geven vaker aan dat hun kind geen media-apparaat op de slaapkamer heeft (89%).

Het aantal apparaten in de slaapkamer lijkt sterk afgenomen ten opzichte van voorgaande jaren. De percentages zijn echter niet goed vergelijkbaar met elkaar doordat de groep ondervraagden in leeftijd sterk verschilt.

Het gebruik van de media-apparaten vindt voornamelijk in de huiskamer plaats. Tablets, handheld spelcomputers, smartphones, muziekspeler, E-reader, voorleesboekjes, stripboeken en tijdschriften maar ook de kindercomputer en kindertablet gaan wel mee onderweg.

4 | Waar gebruikt uw kind de volgende apparaten meestal?

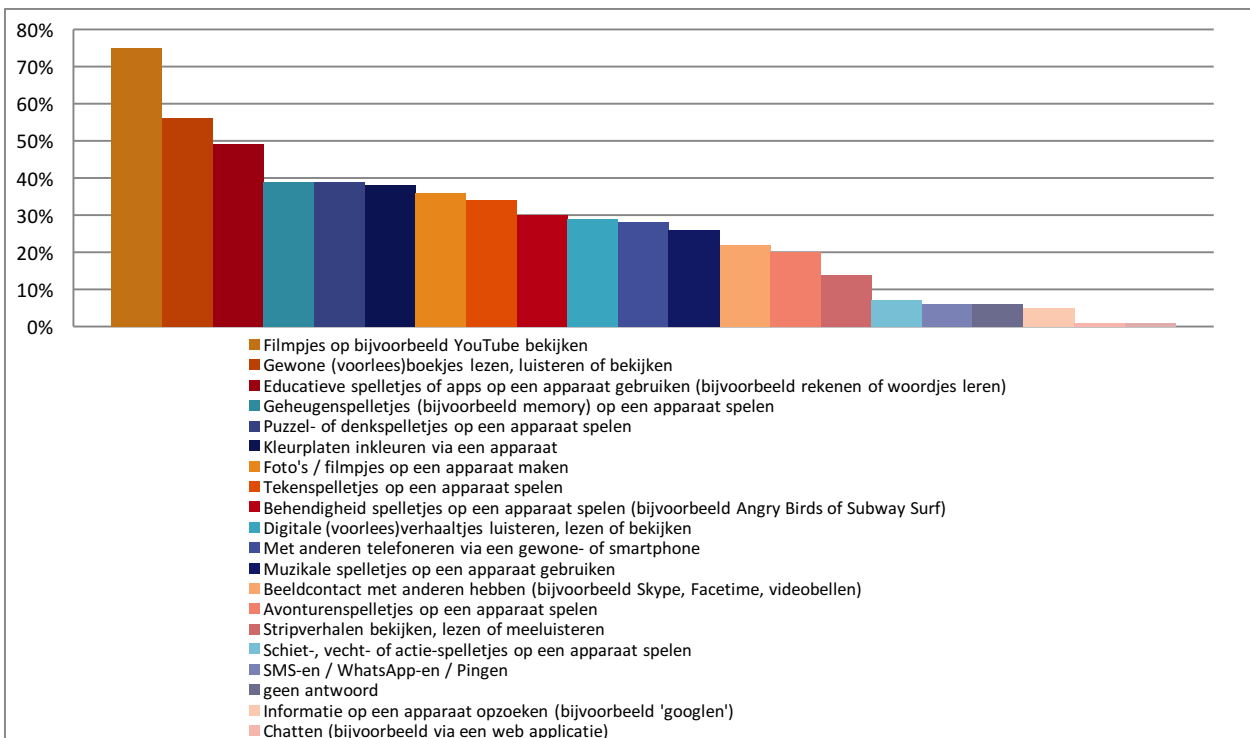
Filmpjes op YouTube meest voorkomende activiteit met media

Driekwart van de kinderen bekijkt wel eens filmpjes op YouTube. Ruim de helft van de kinderen leest, luistert of bekijkt gewone (voorlees)boekjes en bijna de helft van de kinderen speelt educatieve spelletjes of apps op een apparaat.

Filmpjes op bijvoorbeeld YouTube bekijken	75%
Gewone (voorlees)boekjes lezen, luisteren of bekijken	56%
Educatieve spelletjes of apps op een apparaat gebruiken (bijvoorbeeld rekenen of woordjes leren)	49%

5 | Activiteiten die door kind wel eens worden gedaan (top 3)

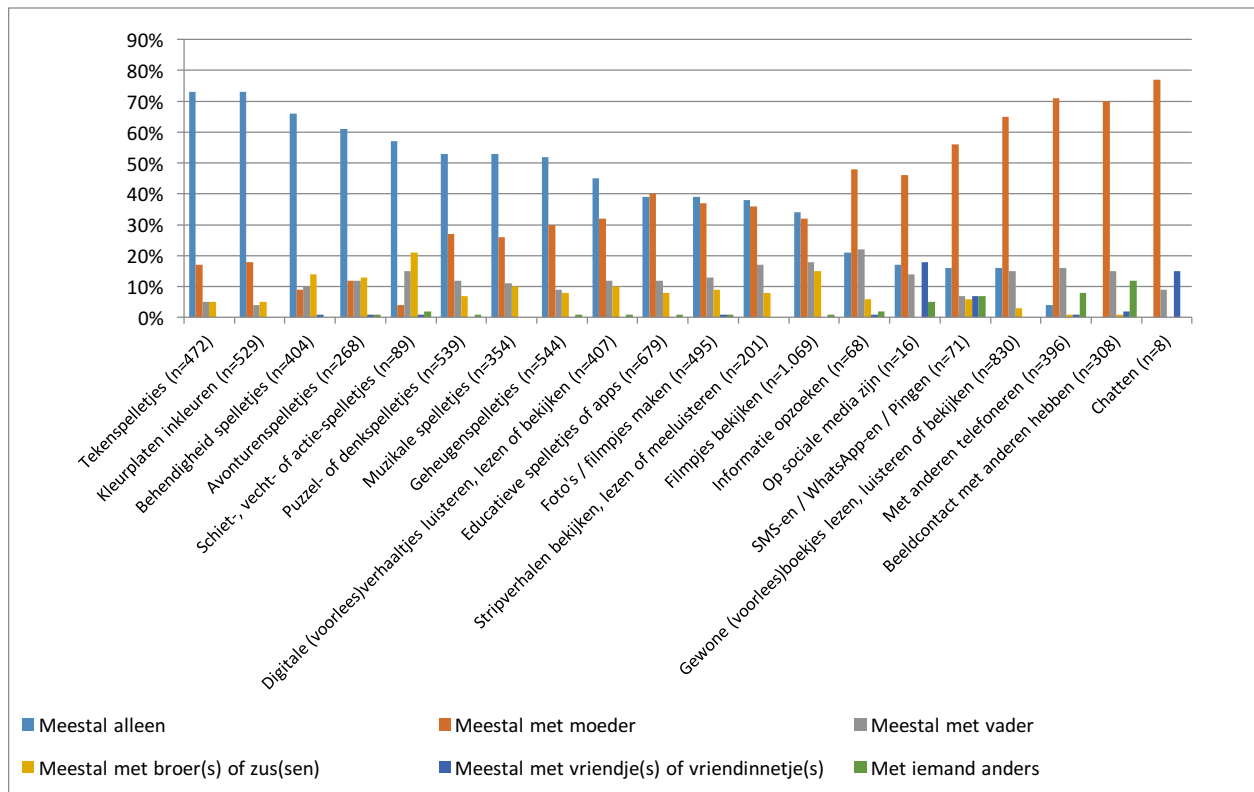
- De meeste activiteiten worden vaker uitgevoerd door kinderen tussen de 5 en 6 jaar
- Boekjes voorlezen wordt vaker gedaan door hoger opgeleiden (61%), hetzelfde geldt voor het beeldcontact hebben met anderen (27% versus 22% gemiddeld).
- Educatieve spelletjes worden vaker gebruikt door niet-westerse allochtonen (59%), hetzelfde geldt voor schiet- en vechtspelletjes (14% versus 7% gemiddeld).

6 | Activiteiten die door kind wel eens wordt gedaan (totaal) (Basis: totaal n=1.451)

Sociale activiteiten worden voornamelijk met moeder gedaan

Bijna alle activiteiten worden vooral alleen of met de moeder gedaan. Met de moeder worden vooral samen sociale activiteiten uitgevoerd zoals: beeldcontact met anderen, telefoneren, chatten, sociale media, maar ook gewone (voorlees)boeken lezen, luisteren of bekijken. De meeste spelletjes worden door de kinderen meestal alleen gedaan.

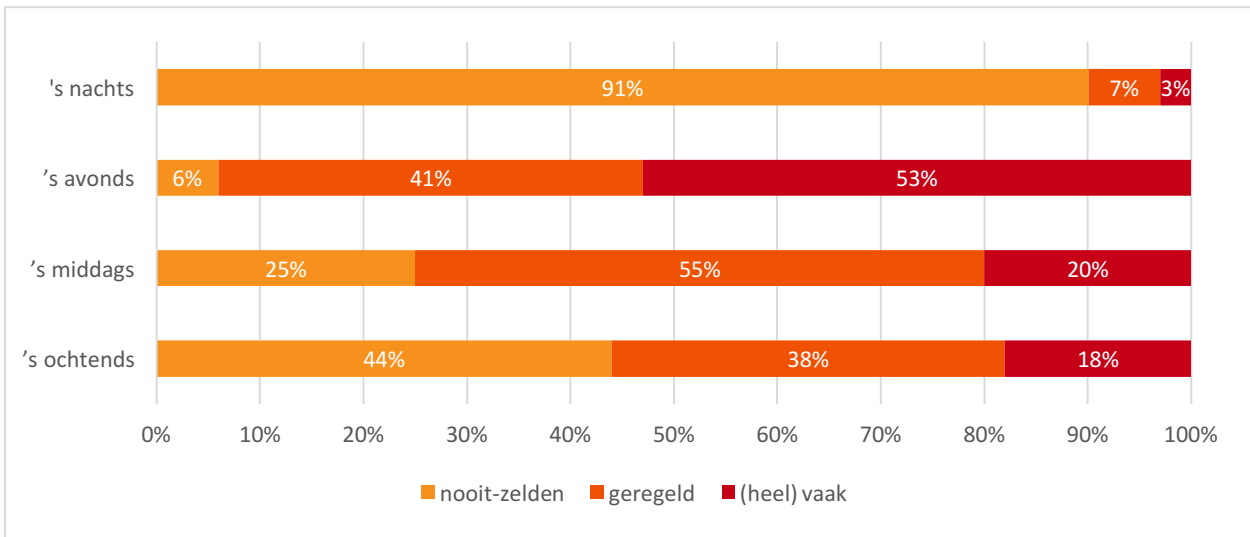
7 | Met wie doet uw kind onderstaande activiteiten meestal?

Bijna vier op de tien apps op de tablet zijn speciaal voor de kinderen

Ouders hebben gemiddeld 23 apps op hun tablet staan waarvan 38% (9 apps) speciaal voor de kinderen zijn.

Gebruik beeldschermmedia vooral in de avond

In ruim de helft van de huishoudens wordt beeldschermmedia gebruikt in de avond (53%).

8 | Hoe vaak wordt er op onderstaande momenten gebruik gemaakt van beeldschermmedia binnen uw huishouden? (Basis: totaal n=1.451)

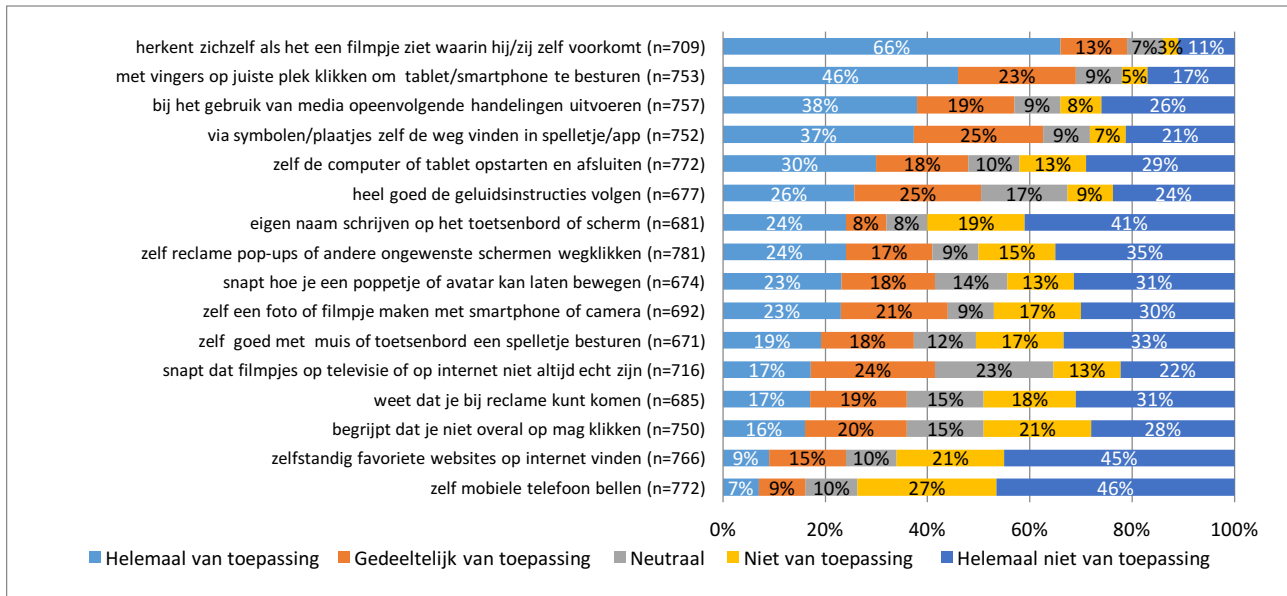
Media- vaardigheden

Mediavaardigheden

Aan de ouders zijn verschillende mediavaardigheden voorgelegd over hun kinderen. Het merendeel van de ouders geeft hierover aan dat hun kind zichzelf herkent in een filmpje, weet op de juiste plekken te klikken om een tablet of smartphone te besturen, kan opeenvolgende handelingen uitvoeren bij het gebruik van media.

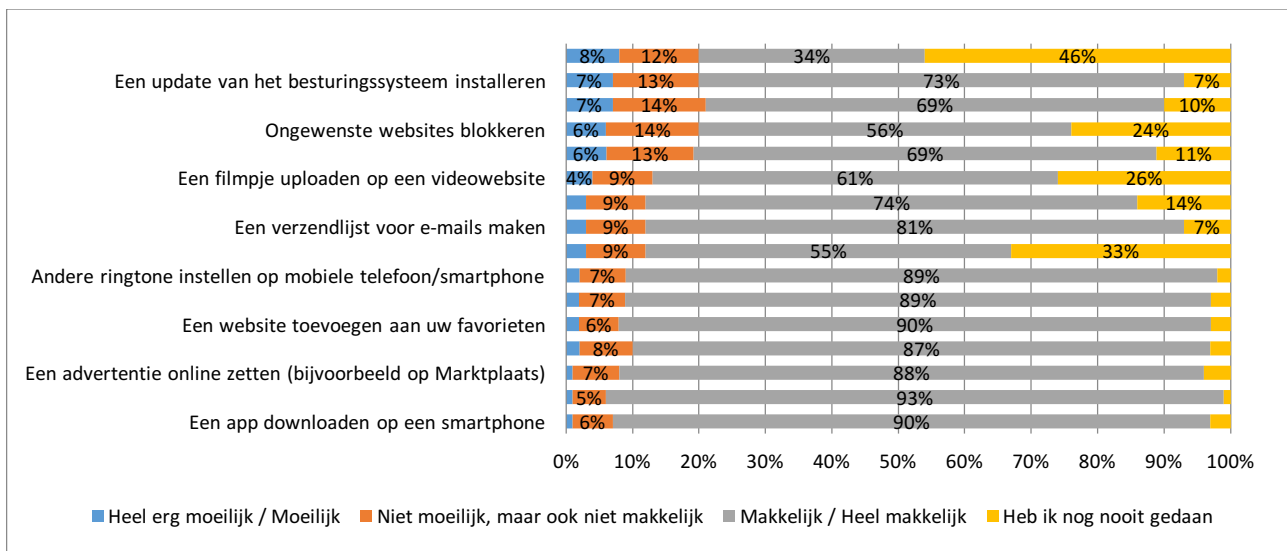
Het zelf bellen met een mobiele telefoon, zelfstandig websites vinden of eigen naam schrijven met het toetsenbord is volgens bijna de helft van de ouders niet van toepassing op hun kind.

9 | In hoeverre zijn deze uitspraken op uw kind van toepassing?

Vaardigheden ouders

De genoemde handelingen met media zijn voor een groot deel van de ouders gemakkelijk uit te voeren. De handelingen die nog wel eens moeilijk worden gevonden zijn het instellen van 'parental controls', updates en programma's installeren, ongewenste websites blokkeren en muziek of films downloaden.

10 | Hoe makkelijk of moeilijk is het voor u om de volgende handelingen met media zelfstandig uit te voeren? (Basis: totaal n=1.451)

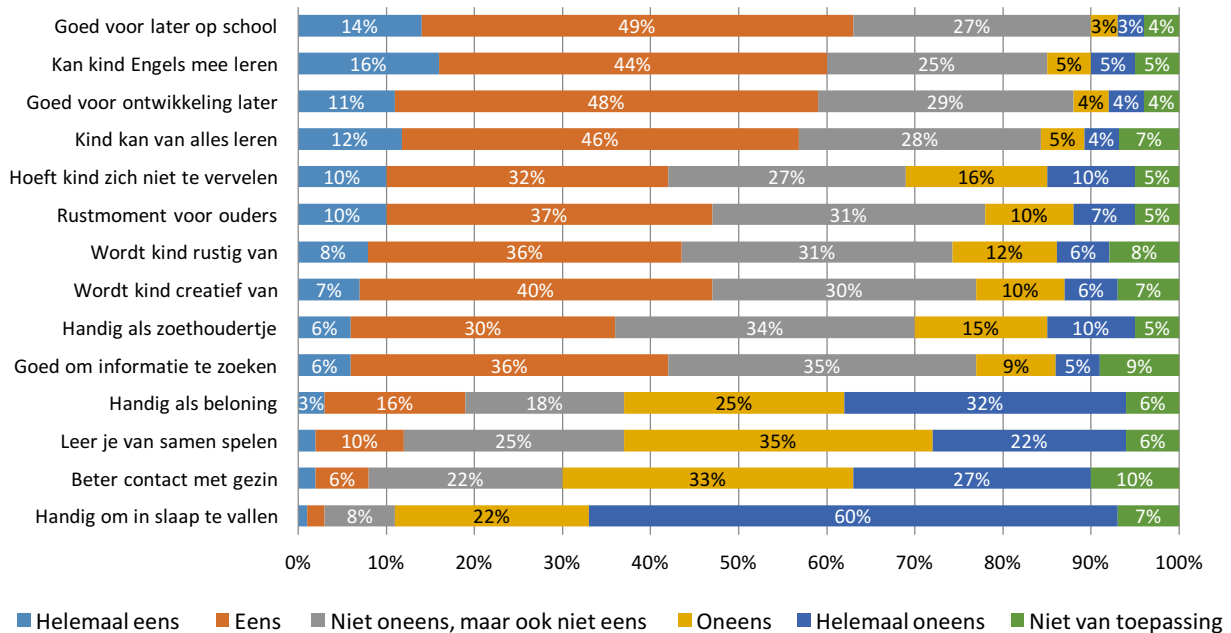
3

Opvattingen en opvoeden

Opvattingen en opvoeding

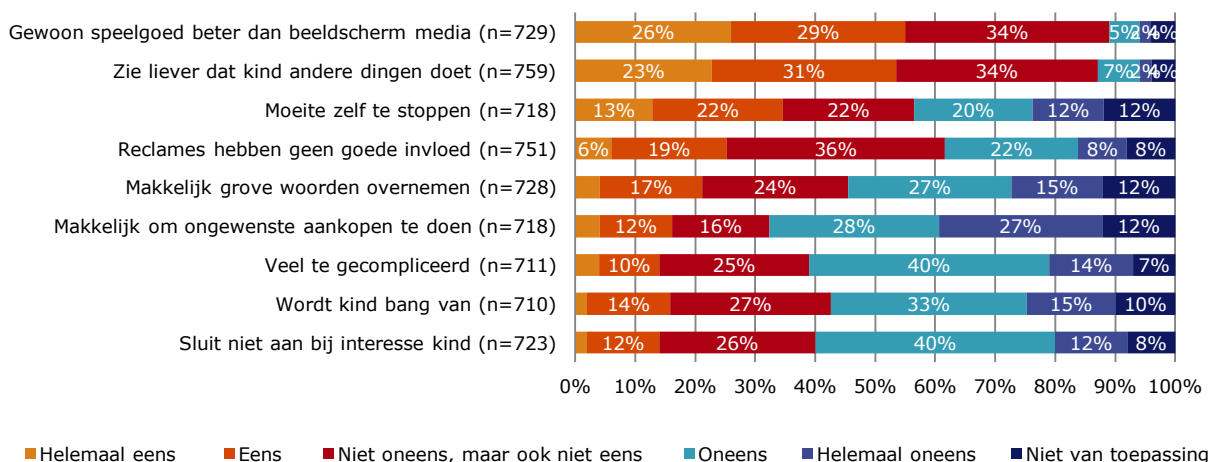
Beeldschermmedia hebben mogelijke positieve en negatieve uitwerkingen op jonge kinderen. De ondervraagde ouders is een groot aantal stellingen voorgelegd, waarbij de voor- en nadelen van het gebruik van beeldschermmedia in gezinnen met jonge kinderen aan de orde komen.

11 | Opvattingen van ouders over mogelijke positieve uitwerkingen van media voor kinderen

Ouders zien vooral de voordelen in van het gebruik van beeldschermmedia op het gebied van de ontwikkeling voor later, voor op school en voor taalontwikkeling. Daarna volgen de aspecten die meer op de thuissituatie ingaan: niet hoeven te vervelen, rustmoment voor het kind of voor de ouders.

Wanneer we vragen naar de mening over onderstaande stellingen, die ingaan op mogelijke negatieve invloeden, zijn de twee stellingen met de hoogste percentages 'eens' hele fundamentele kritieken: gewoon speelgoed is beter, en ouders zien hun kind liever iets anders doen.

12 | Opvattingen van ouders over mogelijke negatieve uitwerkingen van media voor kinderen

Inhoudelijk geven relatief veel ouders aan dat kinderen (in het algemeen) moeite hebben te stoppen als ze eenmaal naar een beeldscherm kijken en dat reclames geen goede invloed hebben op de kinderen.

Moeite met handelingen of keuzes in (media)opvoeding kind

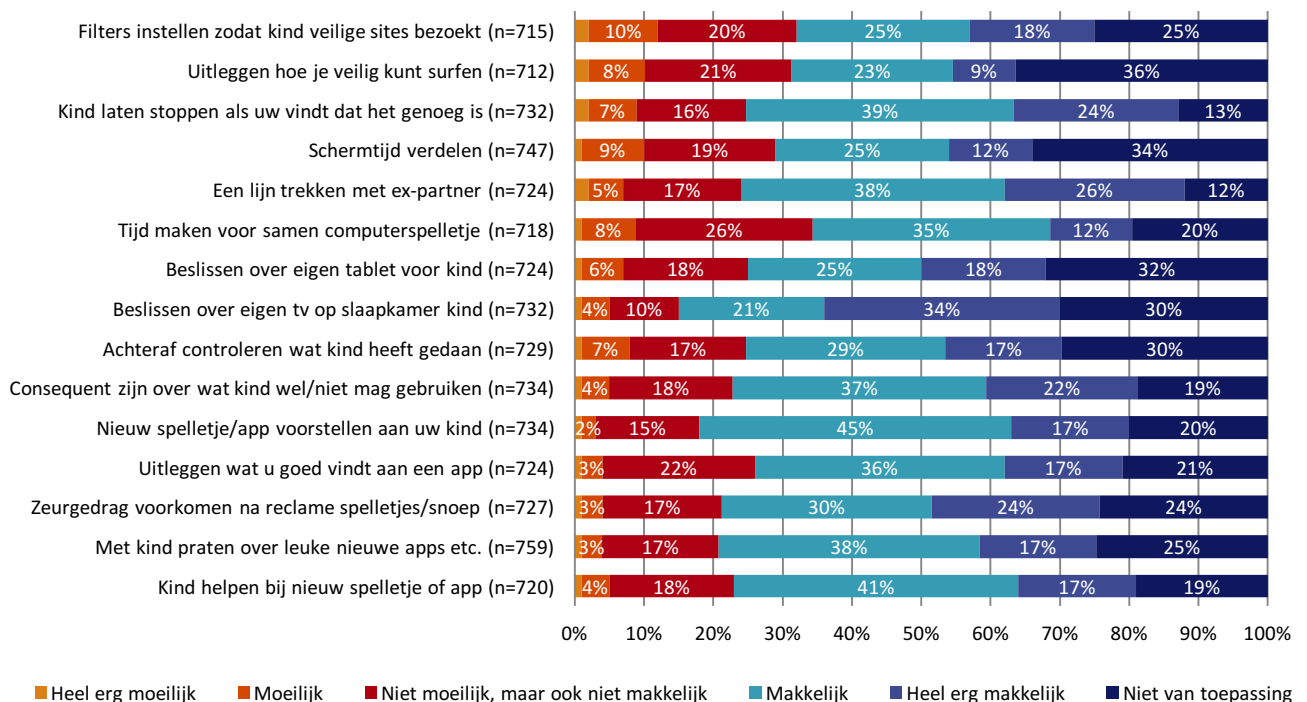
Ouders geven in groten getale aan geen moeite te hebben met verschillende aspecten van mediaopvoeding. Zo vindt bijna niemand het (heel erg) moeilijk om tijd te maken om samen filmpjes te kijken, maar ook stoppen met kijken naar televisie of smartphone en het voorkomen van zeurgedrag, wordt nauwelijks als (heel) moeilijk ervaren. Twee derde van de ouders geeft van *geen* van de aspecten aan er moeite mee te hebben. Een op de drie ouders geeft van minstens één van de 24 uitgevraagde aspecten van mediaopvoeding aan hier moeite mee te hebben.

13 | Ouders die een of meer aspecten van (media)opvoeding moeilijk vinden versus ouders die hier geen moeite mee hebben (Basis: totaal n=1.451)

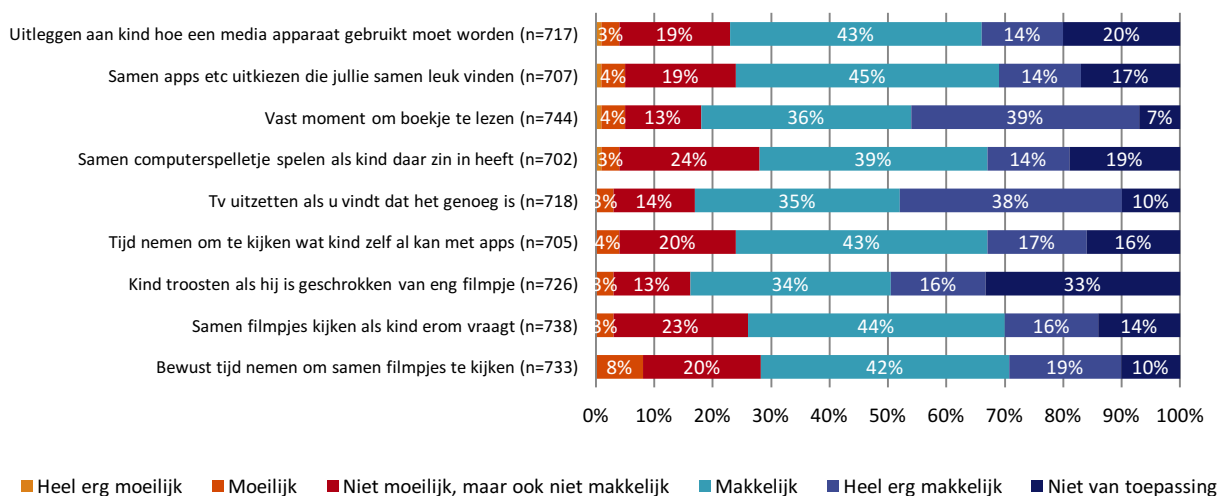
Ouders die een of meer aspecten van mediaopvoeding moeilijk of heel moeilijk vinden, wijken op achtergrondkenmerken niet sterk af van de ouders die aangeven geen moeite te hebben met het maken van keuzes of het uitvoeren van handelingen in de opvoeding van hun kind. Ouders die zeer veel aspecten van mediaopvoeding moeilijk vinden, zijn eerder iets lager opgeleid en hebben minder eigen digitale vaardigheden.

Waar heeft men vooral moeite mee? Zoals gezegd geeft een grote groep van zichzelf aan weinig moeite te ervaren in de mediaopvoeding van hun kind. Waar relatief veel ouders (maar alsnog slechts 11%) moeite mee hebben, is het uitleggen aan een kind hoe je veilig kunt surfen op internet.

14 | Mate waarin ouders moeite hebben om onderstaande keuzes te maken of handelingen uit te voeren (1)

De percentages ‘heel erg moeilijk’ en ‘moeilijk’ zijn over het algemeen laag. De aspecten waar men het vaakst moeite mee heeft, zijn filters instellen zodat een kind alleen veilige sites kan bezoeken, en uitleggen hoe je veilig kunt surfen op internet. Ook het kind op tijd laten stoppen als ouders vinden dat het genoeg is, wordt relatief vaak aangegeven als aspect in de mediaopvoeding waar men moeite mee heeft. Wel moet worden opgemerkt dat de percentages gering zijn, en grote groepen ouders vinden deze aspecten niet moeilijk.

15 | Mate waarin ouders moeite hebben om onderstaande keuzes te maken of handelingen uit te voeren (2)

Ook in bovenstaande grafiek is te zien dat het percentage bij de verschillende aspecten telkens zeer gering is. Met andere woorden: de aspecten waar men moeite mee heeft, lopen erg uiteen; er zijn geen aspecten waar deze hele groep moeite mee heeft.

Bij verschillende subgroepen binnen de jonge ouders worden relatief vaak (maar nog altijd geen meerderheden) knelpunten ervaren in de mediaopvoeding:

- 13% van de ouders met meer kinderen, vind het (heel) moeilijk de schermtijd tussen de kinderen in het gezin te verdelen
- Een op de vijf alleenstaande ouders vindt het (heel) moeilijk om een lijn te trekken over wat wel en niet mag met de ex-partner
- Alleenstaande ouders vinden het ook relatief moeilijk om filters in te stellen zodat kinderen alleen veilige sites kan bezoeken (20%)
- Ouders van de oudste kinderen in dit onderzoek (5 en 6 jaar) vinden het relatief moeilijk om tijd vrij te maken om samen met hun kind computerspelletjes te spelen (14%).

Vragen van ouders over mediaopvoeding

Vragen van ouders over mediaopvoeding

De kinderen van nu zijn de eerste generatie die opgroeit met een tablet en haast niet beter weet dat je spelletjes speelt of filmpjes kijkt op een scherm. Daar horen ook nieuwe opvoedvragen bij. In een open en een gesloten vraag is aan ouders de vraag voorgelegd wat ouders moeilijk vinden als het gaat om hun kinderen en (digitale) media.

Een klein deel van de ouders (8%) vindt niets echt moeilijk als het gaat om kinderen en digitale media, en een aanzienlijk deel (31%) weet geen antwoord. Ook geeft een enkeling via deze vraag aan alles onder controle te hebben via voldoende regels, en goed in staat te zijn te bepalen welke films of apps geschikt zijn voor de kinderen (4%). De overige ouders, dus zo'n zes op de tien, geven aan dat een of meerdere zaken bij hen spelen of speelden als het gaat om kinderen en digitale media. Een codering van deze antwoorden levert een zeer grote verscheidenheid aan vragen op die spelen in de gezinnen. Eén vraag springt er voor ouders uit:

"Hoeveel tijd mag mijn kind aan (digitale) media besteden, en hoe beperk ik die schermtijd?"

Deze vraag speelt bij 12% van de ouders van kinderen van 0 tot en met 6 jaar, hoger opgeleide ouders stellen zich deze vraag relatief vaak (16%). Voorbeelden van overige vragen die spelen of speelden bij jonge gezinnen, zijn:

- Hoe bescherm ik mijn kind online?
- Hoe kan ik controleren wat mijn kind doet of ziet op digitale media?
- Hoe zorg ik ervoor dat ze voldoende buiten spelen?
- Hoe leer ik mijn kind veilig omgaan met digitale media, hoe kan ik ze voorlichten over de gevaren?
- Hoe bepaal ik wat geschikt of verantwoord is?
- Hoe stel ik grenzen en maak ik afspraken, en hoe houden we de kinderen en onszelf hieraan?
- Is het schadelijk voor de gezondheid, slecht voor de ogen?
- Vanaf welke leeftijd mag mijn kind op digitale media?

Lijkt alsof fantasie langzaam verdwijnt en als ze naar buiten gaan dan weten ze niet altijd hoe ze moeten spelen en vervelen snel. Ik verveelde me nooit buiten met mijn vriendinnen.

Ik vind het lastig te bepalen hoe vaak en hoe lang ze op de tablet mogen. Hoe perk ik zelf die tijd in en wat is "normaal" Het aanbod is enorm groot. Hoe kies ik de juiste apps en tv programma's.

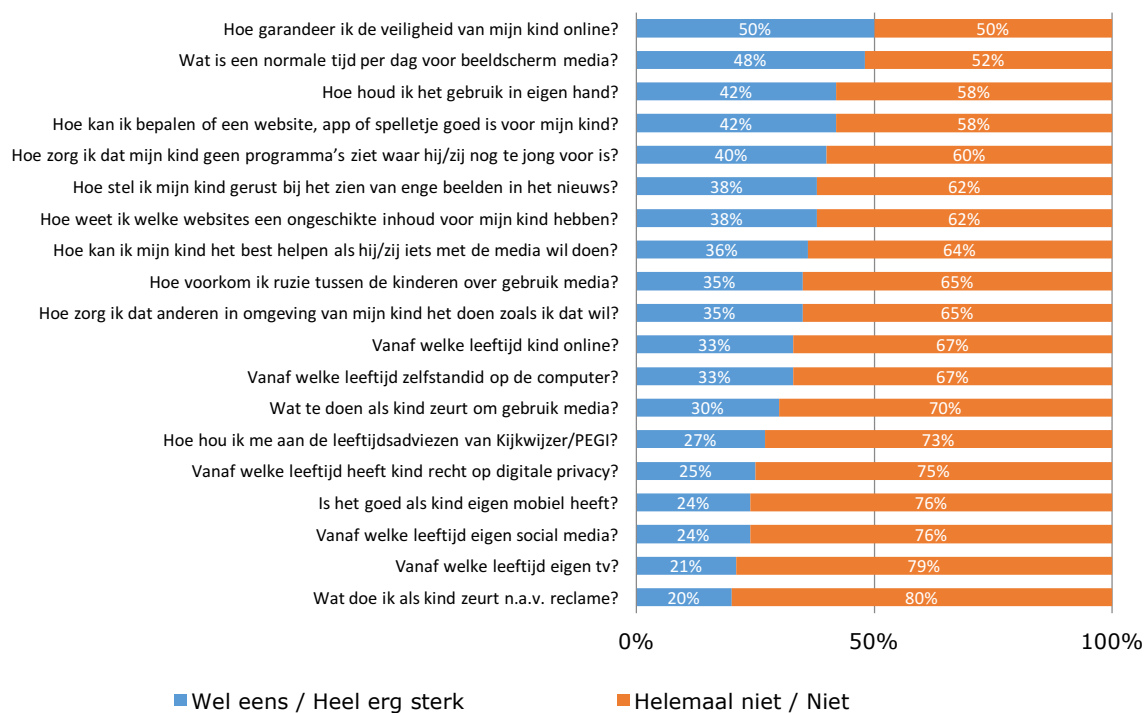
Als je maar een richting kiest en daar eenduidig in bent samen.

Wij hebben een max. van 1uur per dag en dan gaat de tablet (automatisch) uit. Kan verlengd worden d.m.v. een code die alleen de ouders weten. vooraf ingestelde apps kunnen door de kinderen worden gebruikt.

De tijd die mijn kind achter de tablet besteedt als ze een dagje bij opa en oma is.

16 | Citaten ouders met vragen over kinderen en digitale media

Wanneer verschillende vragen die kunnen spelen over kinderen en digitale media worden voorgelegd, is het volgende beeld te zien:

17 | Vragen die spelen bij ouders rondom het opgroeien van hun kinderen en het gebruik van beeldschermmedia (Basis: totaal n=1.451)

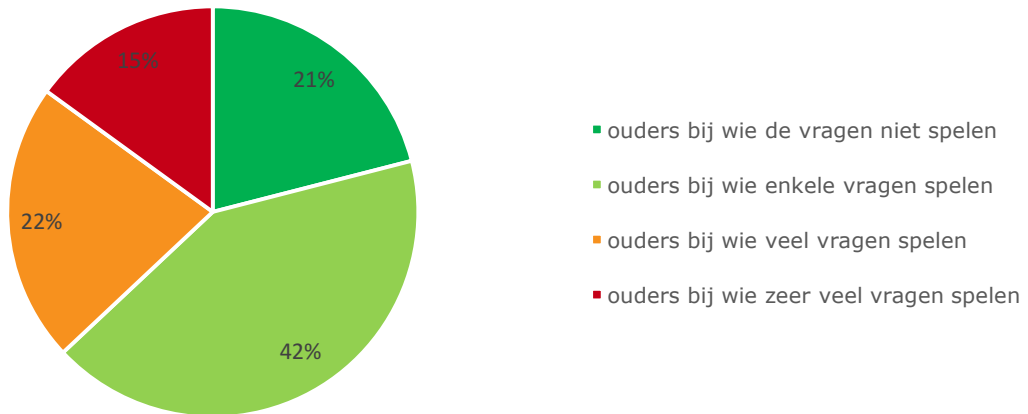
We zien ook hier voornamelijk vragen over schermtijd en veiligheid. Ouders van kinderen tussen 0 en 6 jaar kampen naast deze vragen ook met vragen over hoe ze het gebruik in eigen hand kunnen houden, hoe ze bepalen of een spelletje goed voor het kind is, en hoe ze hun kind eventueel kunnen geruststellen als het iets engs ziet.

Bij enkele subgroepen spelen of speelden de volgende vragen relatief vaak:

- Hoe kan ik bepalen of een website, app of spelletje goed is voor mijn kind? 47% van de ouders met meer dan 1 kind
- Hoe weet ik welke websites een ongeschikte inhoud voor mijn kind hebben? 45% van de ouders met kinderen van 5 tot 6 jaar
- Wat is voor mijn kind een normale tijd om per dag gebruiken te maken van digitale media? 48% op totaalniveau, 51% van de ouders die meer dan 1 kind hebben
- Hoe garandeer ik de veiligheid van mijn kind online? 50% op totaalniveau, 54% van de ouders met meer dan 1 kind
- Hoe voorkom ik ruzie tussen mijn kinderen over het gebruik van beeldscherm media (bijv. wie aan de beurt is, of wat ze spelen): dit speelt bij 44% van de ouders met meerdere kinderen.

Nadere analyse ouders bij wie vragen over kinderen en media spelen

Om de groepen ouders die veel of weinig vragen hebben ten aanzien van kinderen en digitale media verder te typeren, zijn de ouders in vier groepen ingedeeld:

18 | Ouders bij wie vragen over kinderen en digitale media in meer of mindere mate spelen (Basis: totaal n=1.451)

13% van de ouders van kinderen tussen 0 en 6 jaar geeft zelf aan dat zeer veel vragen over kinderen en digitale media spelen of speelden in het gezin. Deze groep onderscheidt zich van de andere groepen op een aantal (achtergrond)kenmerken:

- vaker lager opgeleid
- iets vaker lage sociale klasse
- hebben vaker een gewone mobiele telefoon (in plaats van een smartphone)
- hebben vaker een lage eigen vaardigheid
- zijn vaker ouders van kinderen van 5 tot 6 jaar (zij kijken ook terug op een langere periode in mediaopvoeding dan ouders van kinderen van 0 tot 4 jaar)

Om de tegenstelling aan te duiden, is hier de typering opgenomen van ouders bij wie de vragen helemaal niet spelen:

- vaker hoger opgeleid
- vaker autochtoon
- vaker een hoge eigen vaardigheid
- vaker ouders van de jongste kinderen in de doelgroep
- ook vaker niet-gebruiker van digitale media

De redenen dat zij geen vragen hebben, lopen dus uiteen:

- ze hebben nog jonge kinderen en dus nog minder ervaring met kinderen en digitale media;
- er zit ook een groep in die zelf weinig gebruik maakt van digitale media;
- ook is juist een hoge eigenvaardigheid een reden dat ze zelf geen vragen hebben.

5

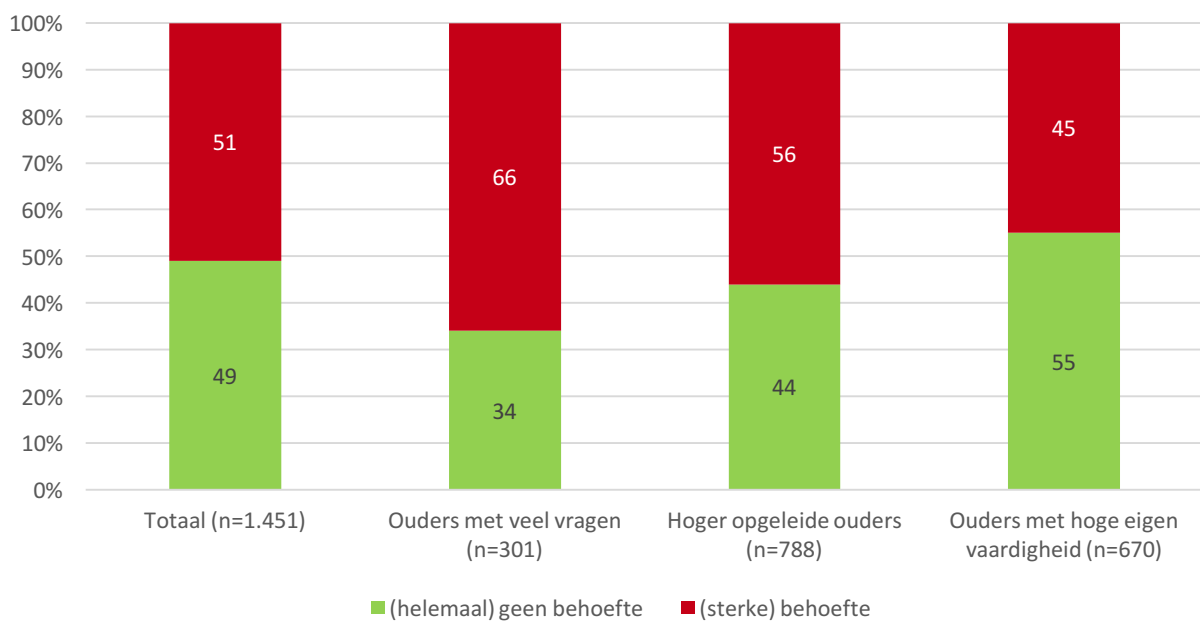
Ondersteuning bij media- opvoeding

Ondersteuning bij mediaopvoeding

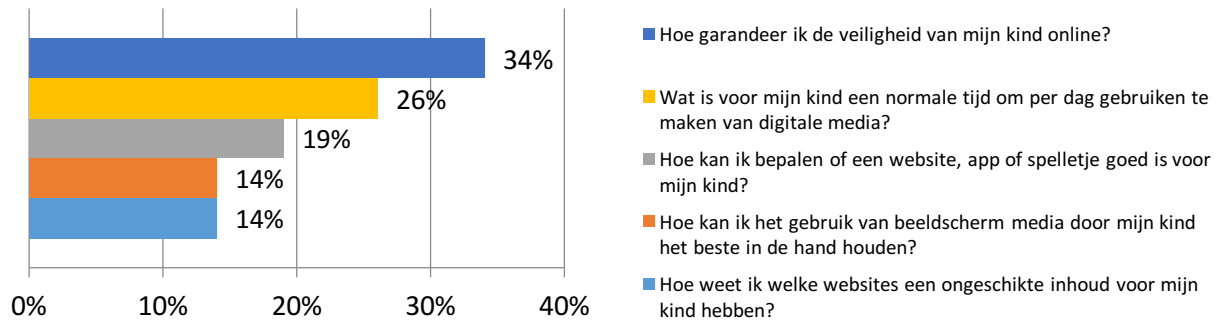
In het vorige hoofdstuk werd duidelijk dat een deel van de ouders geen vragen heeft, eerder zagen we al dat een deel van de ouders ook aangeeft geen moeite heeft met handelingen of keuzes ten aanzien van mediaopvoeding van hun kind. Ook zien we constant een aanzienlijk deel van de doelgroep die aangeeft vragen te hebben, moeite te hebben met verschillende aspecten van mediaopvoeding. Deze groep typeert zich voornamelijk als iets lager opgeleid en in een lagere sociale klasse. Wat mediagebruik van henzelf betreft, is het opvallend dat ook hun eigen vaardigheden niet hoog liggen als het gaat om digitale media.

Praktische tips zijn voor deze doelgroep welkom. Aan alle ondervraagde ouders is de vraag gesteld in hoeverre zij behoefte hebben aan praktische handvatten over mediaopvoeding van de jonge kinderen. Van de totale doelgroep geeft de helft aan deze behoefte wel eens of zeer sterk te hebben (51%). Dit percentage ligt hoger onder de groepen ouders die veel vragen hebben over kinderen en digitale media (74%). Ouders die zelf een hoge eigen vaardigheid laten zien, hebben vaker helemaal geen behoefte aan deze 'Schijf van Vijf' over mediaopvoeding (overall heeft 21% *helemaal* geen behoefte hieraan, onder deze groep ligt dat op 29%).

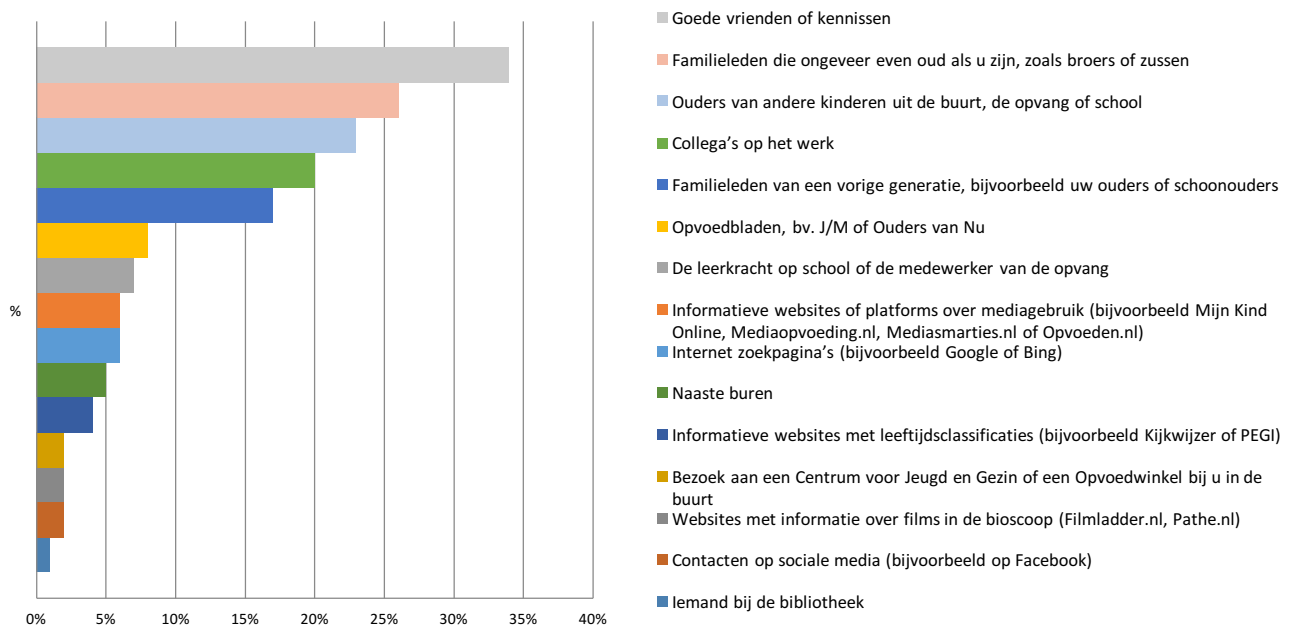
19 | Behoefte aan praktische handvatten over mediaopvoeding

Op welke gebieden willen ouders praktische tips krijgen? Het is niet verwonderlijk dat ook hier veiligheid en schermtijd naar voren komen als onderwerpen waarover ouders ondersteuning zouden kunnen gebruiken in het bepalen wat goed is voor hun kind.

20 | Waarover ouders praktische tips zouden willen krijgen (Basis: indien er vragen speelden rond het opgroeien van het kind en het gebruik van beeldschermmedia n=1.128)

Praktische handvatten over veiligheid en schermtijd zijn voor een aanzienlijk deel van de doelgroep een welkome uitbreiding van de mediaopvoeding. Ook het praten met ‘peers’ kan ouders helpen om hun mediaopvoeding vorm te geven. Zes van de tien ouders praten met anderen over het opgroeien van kinderen en het gebruik van beeldschermmedia, de rest (43%) doet dat nooit. Wie met anderen hierover praat, spreekt voornamelijk met ‘gelijken’: ouders op school/opvang, familieleden in dezelfde levensfase, goede vrienden. Lager opgeleiden geven vaker aan met niemand te praten over het opgroeien van kinderen en het gebruik van beeldschermmedia (63%).

21 | Personen met wie ouders contact hebben over het opgroeien van hun kind en het gebruik van beeldscherm media (Basis: totaal n=1.451)

Ouders met een hoge eigen digitale vaardigheid praten vaker met niemand (48%) over het opgroeien van kinderen en het gebruik van beeldschermmedia. En op de vijf ouders praat hier met collega's op het werk over, maar ouders die zeer lage eigen digitale vaardigheden hebben, doen dit bijna nooit (5%). Mensen met gemiddelde eigen digitale vaardigheden raadplegen opvallend vaker hun ouders of schoonouders (23%, versus 14% bij ouders met hoge digitale vaardigheden). Ouders die veel moeite ervaren met het uitvoeren van handelingen of maken van keuzes ten aanzien van mediaopvoeding, praten over het algemeen vaker met anderen dan ouders die hier geen moeite mee hebben.